

Šmejdi 5

Nebezpečí na internetu

Komplexní řešení sociální exkluze osob z vyloučených lokalit, zejména předdůchodového věku z důvodu předlužení, včetně nástrojů prevence, aneb „Cesta z českých dluhů a hájů“.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

LEXIKONA

ŠMEJDI NA INTERNETU (KYBERŠMEJDI, ON-LINE ŠMEJDI)

Označení „šmejdi“ se v českém mediálním prostoru stalo synonymem pro slovo podvodníci. I když je to trochu expresivní výraz, podstatu věci naplňuje zcela přesně. Jedná se primárně o to, **jak podvodným konáním z důvěřivých klientů (zákazníků) získat nepřiměřený finanční obnos za produkt, který požadovanou hodnotu nemá a její proklamované vlastnosti jsou nepravdivé (smyšlené)**. Dnes již šmejdi nemají v Česku na různých ustláno. Vymýšlejí však stále důmyslnější metody, které jim mají zajistit výděly nad těmi nejslabšími. V současnosti se přesouvají na internet, stávají se tzv. kyberšmejdy, nebo jinak on-line šmejdy a rozvíjejí důmyslné strategie, jak postupně důvěřivé seniory, ale i další skupiny obyvatel „ošukávat“. Vybírají si jak seniory, tak i mladší lidi s nižší mírou počítačové gramotnosti.

NEJČASTĚJI POUŽÍVANÉ FINTY

Aktivity novodobých kyberšmejdů jsou mnohem promyšlenější. Mezi nejčastěji používané finty patří:

- ▶ **Důvěryhodnost** - důvěryhodnost nabídky, se kterou se setkáte na internetu, je pro „šmejdy“ prvořadá. To je základní, nejdůležitější vlastnost, která prodává a zajišťuje generování zisku pro podvodníka. Proto jí podvodné firmy věnují zvýšenou pozornost. Internetové stránky musí vypadat profesionálně a koupí nabízeného produktu doplňuje množství nadšených recenzí zákazníků, kteří si zázračný produkt koupili již před vámi. Čím déle se o takový produkt na jejich stránkách zajímáte, tím více nabýváte dojmu, že když ho nekoupíte, tak uděláte největší chybu svého života. Při nákupu jakéhokoliv zázračného produktu či služby mějte ale na paměti, že internet je virtuální prostředí, které s realitou často nemá nic společného.
- ▶ **Světový, zázračný, jedinečný atd.** - kdo by kupoval něco obyčejného, navíc předraženého? Nikdo. Proto musí být nabízený produkt zabalen do superlativů jedinečnosti, světovosti, úžasnosti, zázračnosti. To pak za tu cenu stojí. Proto je produkt doplněn příběhem – nejnovější výzkum, aplikace světového objevu, úžasná moderní metoda. A vy máte to štěstí, že firma takový produkt nabízí právě vám. A to pouze dnes, za zaváděcí akční cenu. Již zítra bude stát o pár tisíc víc. Když koupíte teď, výrazně ušetříte.

- ▶ **Identita** - časopisy, plakáty, billboardy, kde určitý výrobek nebo službu nabízí veřejně známá osobnost, jsou populární. Snaží se vás utvrdit v dojmu, že používáním stejného výrobku budete i vy tak trochu celebritou. Vždyť používáte stejnou věc, kterou si oblíbil váš televizní hrdina či hrdinka. A tak se někdy nestačíte divit, že slavný herec či herečka nejraději nakupují svá auta v autobazaru. No prosím, asi chtějí ušetřit. Při podvodných nabídkách šmejdů jde ale o to, aby vám produkt prodala „virtuální osobnost“, která vzbuzuje fiktivní důvěru. Fotobanky nabízejí pro komerční uplatnění tisíce nejrůznějších tváří. Stačí si vybrat tu pravou, která vašemu záběru vyhovuje. Dotyčný model za to nemůže. On jenom tak vypadá.

OPATRNOST NA PRVNÍ MÍSTĚ

Nakupujete na internetu? I přesto, že ve většině případů je takto uskutečněný obchod bezpečný, neměli byste se spoléhat na to, že všechny e-shopy jsou seriózní. Tady je několik bodů, které doporučujeme dodržovat při nakupování přes internet:

- ▶ Důkladně si vždy přečtěte obchodní podmínky.
- ▶ Nakupujte u ověřených e-shopů a vyhýbejte se podezřele výhodným cenám.
- ▶ Sledujte diskuzní fóra a reakce zákazníků (například Heureka.cz) – negativní reakce zákazníků by měly být varováním, že prodejce se nechová korektně.
- ▶ Obezřetní buďte u obchodů s krátkou historií.
- ▶ Nebudou-li vám obchodní podmínky vyhovovat nebo budou-li ohlasy na e-shop negativní, raději nic neobjednávejte a smlouvu neuzavírejte. Ušetříte si spoustu starostí.
- ▶ Nejste-li si jisti korektností e-shopu, například pokud objednáváte poprvé nebo e-shop funguje krátce, neplatte za zboží předem, ale nechte si ho poslat na dobírku.
- ▶ Pokud si objednáte zboží z internetu, preferujte formu platby při převzetí zboží.

- ▶ Pokud platíte převodem nebo přes internet, je vhodné mít na tyto platby zřízen jiný účet, než na kterém máte většinu peněz nebo na který vám chodí výplata.

Na internetu se nenakupuje jen v e-shopech, ale i v bazarech, inzertních portálech či aukčních portálech. Mezi největší portály patří bazos.cz, sbazar.cz, annonce.cz, aukro.cz. Tyto portály jsou plné lákavých nabídek nejrůznějšího zboží. Můžeme zde velmi výhodně nakoupit, ale také narazit na podvodné nabídky neexistujícího zboží. I na velkých a seriózních internetových portálech můžeme přijít o své peníze. **Portály ve většině případů neručí za chování svých uživatelů.**

JAK ROZPOZNAT PODVODNÝ E-SHOP

Rozpoznat podvodný e-shop jde velice těžce, můžeme se však zaměřit na varovné signály, které nám mohou podvodný e-shop pomoci odhalit. Mezi základní varovné signály patří:

- ▶ E-shop nabízí zboží za podezřele nízké ceny
- ▶ E-shop nabízí zboží, které je u jiných prodejců vyprodáno
- ▶ Chybějící autentické fotografie nabízeného zboží
- ▶ U e-shopu chybí kontaktní údaje (adresa, telefon) a komunikace probíhá výhradně prostřednictvím kontaktních formulářů
- ▶ Firma, která provozuje e-shop, nemá kamennou prodejnu
- ▶ Doména e-shopu existuje velmi krátkou dobu
- ▶ E-shop existuje velmi krátkou dobu a přesto nabízí velké množství zboží
- ▶ Na e-shop neexistují reference a hodnocení zákazníky
- ▶ Vlastník domény e-shopu neuvádí svou identitu
- ▶ Platba za zboží probíhá pouze předem a neexistuje možnost dobírky
- ▶ Chybí obchodní podmínky, nebo jsou chaotické či neúplné

JAK SE CHRÁNIT PŘED KYBERŠMEJDY

- ▶ **Nereagovat na nevyžádané nabídky** - emailová schránka i s důkladnými antispamovými filtry se stane často terčem důmyslných spamů (nevyžádaná reklama s různými nabídkami nebo oznámeními o výhře). Na takové nabídky v žádném případě nereagujte.
- ▶ **Neuzavírat jakékoli smlouvy telefonicky** - pokud vám volají s nabídkou nějaké služby či produktu, pak v žádném případě neuzavírejte smlouvy prostřednictvím telefonu.
- ▶ **Mějte podporovaný operační systém a aktuální verzi antiviru** - starý operační systém, který už není ze strany výrobce podporován, může být nebezpečný v tom, že jsou v něm odhalovány nové bezpečnostní chyby, které se už ale neřeší. Ještě závažnější je situace, kdy počítač není vybaven antivirem.
- ▶ **Ústně nedávat jakýkoliv souhlas** - ústní smlouvy jsou velmi nebezpečné tím, že souhlas může být vynucen manipulací. Kupující nemusí být schopen nabídku objektivně posoudit, nemá k dispozici záznam dohody a zpětně si nemůže ověřit, k čemu se zavázal.
- ▶ **Využívejte zákonů** - odstoupit můžete do 14 dnů od uzavření smlouvy bez udání důvodů, a to ode dne, kdy byla smlouva uzavřena, popřípadě ode dne, kdy jako spotřebitel obdržíte vyhotovení smlouvy.
- ▶ **Podejte trestní oznámení** - v případě, že se domníváte, že na vás byl spáchán podvod, podejte trestní oznámení. Lze jej podat ústně, písemně nebo elektronicky na kterémkoli oddělení policie, ale také na jakémkoli úřadu vyšetřování a státním zastupitelství. V trestním oznámení popište, co se přesně stalo, kdy, co a kdo, přiložte pokud možno kopii inzerátu, vytisknutou e-mailovou korespondenci a doklad o zaplacení.

BEZPEČNÁ KOMUNIKACE NA INTERNETU

Praktiky on-line šmejdů jsou velmi důmyslné a **kromě nabídky předraženého zboží nás ohrožují předlužením, citovým vydíráním či zcizením osobního majetku včetně vytunelování bankovních účtů**. Zejména senioři mají často starší počítače, které dostanou od mladší generace. Ty jsou hůře zabezpečené zastaralým programovým vybavením. Senioři by si měli **hlídat aktualizaci ochranných programů**, kterými nejsou jen antiviry, ale také software zaměřený na nevyžádanou poštu a podvodné webové stránky. Důležitá jsou také **bezpečná hesla**, která by neměla být jednoduchá a uživatel by měl pro každý účet používat jinou šifru. Nebezpečné také je, když senior tráví hodiny chatováním či na sociálních sítích, zvláště v případě, že se jedná o důvěřivou osobu, která je schopna navazovat s virtuálními osobami silná přátelství. Zde je důležité dodržovat zásady bezpečného internetu:

- ▶ Nedávat nikomu adresu ani telefon – nevíte, kdo se skrývá za monitorem
- ▶ Neposílat nic nikomu, koho neznáte – fotografie, zejména pak intimní
- ▶ Udržovat hesla k e-mailu a jiným přístupům v tajnosti – nesdělovat ani kamarádům
- ▶ Nikdy neodpovídat na neslušné a hrubé emaily a vzkazy
- ▶ Pokud narazíte na obrázek, video, e-mail, který vás šokuje, ihned opusťte webovou stránku
- ▶ Nedomlouvat si schůzku na internetu, aniž byste o tom řekli někomu jinému
- ▶ Nevěřit každé informaci, kterou na internetu získáme
- ▶ Nedat šanci virům – neotvírat přílohy zpráv z neznámých adres

NEJČASTĚJŠÍ INTERNETOVÉ PODVODY

- ▶ **Hoax** – jde o nepravdivou a poplašnou zprávu, která varuje před neexistujícím nebezpečím. Někdy se jedná o tzv. řetězové dopisy.
- ▶ **Malware** – všeobecné označení pro škodlivý kód. Nejčastěji to může být počítačový vir, červ nebo tzv. trojský kůň.
- ▶ **Podvodné loterie** - lidem jsou rozeslány e-maily s oznámením o výhře vysoké částky v eurech, dolarech nebo v jiné zajímavé měně. V případě, že oslovený výherce kontaktuje provozovatele loterie, je mu sděleno, že výhra bude vyplacena, jakmile zaplatí manipulační poplatek ve výši v přepočtu až několika desítek tisíc korun, který samozřejmě není možné odečíst ze slíbené výhry.
- ▶ **Phishing** - druh internetového podvodu, kterým se podvodníci snaží z uživatelů internetového bankovníctví vylákat přístupové údaje k účtům a zneužít je pro svoje obohacení.
- ▶ **Spam** – nevyžádané sdělení masově šířené internetem. Nejčastěji ve formě reklam na různé zboží či služby (zejména výhodné finanční půjčky).
- ▶ **SCAM 419** - příjemce bývá osloven jako dědic obrovského majetku nebo je požádán o pomoc při jeho převodu z exotické země. Za to je mu slíbená tučná odměna ve výši několika desítek procent z celkové částky.

Dluhová poradna Lexikona vznikla díky podpoře Evropského sociálního fondu, Operačního programu Zaměstnanost a MPSV. Odborní pracovníci poradny se věnují zejména těmto činnostem: dluhové poradenství, preventivní programy, přednášky, bulletiny, sociální experimenty, doprovázení klientů, jednání v zastoupení, právní poradenství, psychologická podpora, mediace, peer programy.

Lexikona, z.s. je na seznamu akreditovaných osob Ministerstva spravedlnosti pro poskytování bezplatných služeb v oblasti oddlužení.

LEXIKONA

Hlavní náměstí 46/14
794 01 Krnov
tel.: +420 603 884 892
e-mail: dluhovaporadna@lexikona.cz
www.lexikona.cz/dluhovaporadna

Provozní doba:

Pondělí:	8:00 – 12:00
Úterý:	13:00 – 16:00
Čtvrtek:	13:00 – 16:00
Pátek:	pro pozvané klienty